Sınıf Öğretmeni Adaylarının Müziksel İşitme Yetenekleri (Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği)

Dr. Öğr. Üyesi Levent Değirmencioğlu

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7162-8645>

Erciyes Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü, Kayseri – TÜRKİYE

Makale Geçmişi

Geliş: 20.12.2020

Kabul: 10.03.2021

On-line Yayın: 31.03.2021

Anahtar Kelimeler

Eğitim
Sınıf Öğretmenliği
Müzik
Müzik Eğitimi
İşitme Yeteneği

Araştırma Makalesi

DOI:

<http://dx.doi.org/10.29228/JASSS.49362>

Öz

Bu araştırma, Milli Eğitim Bakanlığı 2018 Müzik Öğretim Programı hedefleri odağında, sınıf öğretmeni adaylarının müziksel işitme yeteneklerini ölçmeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda, araştırma 3 aşamada tamamlanmıştır. Araştırmanın ilk aşamasında, literatür taraması yapılarak konuya ışık tutabilecek kaynaklara ulaşılmıştır. Devamında, araştırmanın örneklemini oluşturacak sınıf öğretmeni adayları belirlenmiştir. Bu kapsamda, Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü 2. sınıfta öğrenim gören 72 aday araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırmanın ikinci aşamasında, sınıf öğretmeni adaylarının müziksel işitme yeteneğinin ölçülebilmesi için bir ‘müziksel işitme testi’ geliştirilmiştir. Testin geliştirilmesinde uzman görüşlerine başvurulmuş; bu doğrultuda testin, ‘ses yüksekliğini ayırt edebilme’, ‘duyduğu bir sesi aynı frekansta tekrarlayabilme’, ‘duyduğu bir ritmik kalıbı aynı şekilde tekrarlayabilme’ ve ‘duyduğu bir ezgiyi aynı frekans ve ritmik kalıpta tekrarlayabilme’ olmak üzere 4 kriter üzerinden oluşturulmasına karar verilmiştir. Testin iç geçerliliğini artırmak amacıyla, her kriter için 2 soru hazırlanmıştır. Devamında, test Sınıf Öğretmenliği Bölümü 2. sınıfta öğrenim gören 72 adaya uygulanmıştır. Araştırmanın 3. Aşamasında, uygulanan test ile elde edilen verilerin çözümlemesi yapılmış, ulaşılan sonuçlar frekans-yüzde tabloları üzerinden ifade edilmiştir. Sonuçlara göre, adaylar ‘ses yüksekliğini ayırt edebilme’ testine yönelik ilk soruda % 62,5 oranla başarılı, % 37,5 oranla başarısız, ikincisinde ise % 63,8 oranla başarılı, % 36,2 oranla başarısız olmuşlardır. Adaylar, ‘duyduğu bir sesi aynı frekansta tekrarlayabilme’ testine yönelik ilk soruda % 18,1 oranla başarılı % 82,9 oranla başarısız, ikincisinde ise % 11,1 başarılı % 88,9 başarısız olmuşlardır. Adaylar, ‘duyduğu bir ritmik kalıbı aynı şekilde tekrarlayabilme’ testine yönelik ilk soruda 47,2 oranla başarılı, % 52,8 oranla başarısız, ikincisinde ise % 73,7 oranla başarılı % 26,3 oranla başarısız olmuşlardır. Adaylar ‘duyduğu bir ezgiyi aynı frekans ve ritmik kalıpta tekrarlayabilme’ testine yönelik ilk soruda % 8,3 oranla başarılı, % 91,7 oranla başarısız, ikincisinde ise % 12,5 oranla başarılı % 87,5 oranla başarısız olmuşlardır. Sonuçlar, Milli Eğitim Bakanlığı Müzik Öğretim Programı’nda (2018) 1. kademe (1,2,3. ve 4.) sınıflar için oluşturulan öğrenme alanlarına yönelik pratiklerle ilişkilendirilmiş, sınıf öğretmeni adaylarının ilgili pratikleri gerçekleştirilebilmesi için gerekli müziksel işitme yeteneğine sahip olmadıkları tespit edilmiştir. Devamında araştırma raporlaştırılmıştır.

Atıf Bilgisi / Reference Information

Değirmencioğlu, L. (2021). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Müziksel İşitme Yetenekleri (Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği). *Jass Studies-The Journal of Academic Social Science Studies*, 14(84): 291-304.

The Effect of Individual Musical Instrument Study Habits of Fine Arts High School Cello Students on Musical Instrument Performance Self-Efficacy Belief

Asst. Prof. Dr. Levent Değirmencioğlu

Erciyes University, Faculty of Fine Arts, Department of Music, Kayseri – TURKEY

Article History

Submitted: 20.12.2020

Accepted: 10.03.2021

Published Online: 31.03.2021

Keywords

Education

Classroom Teaching

Music

Musical Education

Musical Hearing Ability

Research Article**Abstract**

This research aims to measure the musical hearing abilities of prospective primary school teachers with a focus on the 2018 Music Teaching Program targets of the Ministry of National Education. For this purpose, the research was completed in 3 stages. In the first stage of the research, literature research was done to find sources that could shed light on the subject. Then, the prospective classroom teachers were selected. In this context, seventy-two 2nd year students of Erciyes University Faculty of Education Department of Classroom Teaching were included in the study. In the second stage of the study, a musical hearing test was developed to measure the musical hearing ability of prospective classroom teachers. Expert opinions were used in the development of the test. Accordingly, 4 criteria were designated to generate the test: ability of distinguishing loudness, ability of repeating a voice at the same frequency, ability of repeating a rhythmic pattern he heard and ability of repeating a tune he heard at the same frequency and rhythmic pattern. In order to increase the internal reliability of the test, two questions were formulated for each criterion. Subsequently, the test was applied to 72 prospective students in the second year of the Department of Classroom Teaching. In the third stage of the research, the data obtained from the test was analyzed and the results were displayed in frequency-percentage tables. According to the results, prospective students were successful on the first question for the "ability of distinguishing pitches (low-high)" with a rate of 62.5% and on the second question successful with a rate of 63.8%. The majority of applicants were not successful on the first question for "the ability of repeating a voice at the same frequency" test with a failure rate of 82.9 and an 88.9% failure rate on the second one. Applicants were successful on the first question for the "ability of repeating a rhythmic pattern they heard" with a rate of 47.2%, failed with 52.8%, and were successful with a rate of 73.7%, failed with a rate of 26.3% in the second question. Applicants were successful in the first question of "ability of repeating a tune they heard at the same frequency and rhythmic pattern" with a rate of 8.3%, failed with a rate of 91.7%, and were successful with a rate of 12.5%, failed with a rate of 87.5% in the second question. The results were correlated to the activities aimed at achieving the objectives of the 1st stage (1-4) classes in the Ministry of Education Music Teaching Program (2018) and it was determined that prospective classroom teachers do not have the necessary musical hearing ability especially for the activities in the field of application. Subsequently, the research was reported.

DOI:

<http://dx.doi.org/10.29228/JASSS.49362>

1. GİRİŞ

1.1. Sınıf Öğretmenliği Bölümlerinde Müzik Eğitimi

Sınıf Öğretmenliği programlarında verilen müzik eğitimini tarihsel süreç içinde ele aldığımızda, Cumhuriyet dönemi öğretmen (sınıf öğretmeni) yetiştirme çabalarıyla paralel olarak yol alan bir süreçle karşılaşmaktayız. Şakıtanlı (2002: 7), Türkiye’de örgün müzik eğitiminin tarihsel sürecini yansıtmak amacıyla aşağıdaki tabloyu kullanmıştır.

Tablo1. Örgün müzik eğitiminin tarihsel süreci

1924	DARÜLMUALLİM DARÜLMUALLİMAT					1927	KÖY MUALLİM MEKTEPLERİ		
Musiki	1.yıl	2.yıl	3.yıl	4.yıl	5.yıl	Musiki	1.yıl	2.yıl	3.yıl
	1saat	1saat	1saat	1saat	1saat		2 saat	2 saat	1 saat

1931	İLKÖĞRETMEN OKULLARI					1943	KÖY ENSTİTÜLERİ				
Musiki	1.yıl	2.yıl	3.yıl	4.yıl	5.yıl	Musiki	1.yıl	2.yıl	3.yıl	4.yıl	5.yıl
	2 saat	2 saat	2 saat	2 saat	2 saat		2 s.	2 s.	2 s.	2 s.	2 s.

1954	İLKÖĞRETMEN OKULLARI					
Müzik	1.yıl	2.yıl	3.yıl	4.yıl	5.yıl	6.yıl
	2 saat	2 saat	2 saat	2 saat	2 saat	2 saat

1975	2 YILLIK EĞİTİM ENSTİTÜLERİ							
Müzik ve Öğretimi	1. yarı yıl		2. yarı yıl		3. yarı yıl		4. yarı yıl	
	Saat	Kredi	Saat	Kredi	Saat	Kredi	Saat	Kredi
	2	2 kur.	2	2 uyg.	2	2uyg	-	-

1983	EĞİTİM YÜKSEK OKULLARI							
Müzik ve Öğretimi I-II-III	1 yarı yıl		2. yarı yıl		3. yarı yıl		4. yarı yıl	
	2 saat		2 saat		2 saat		-	

1989	DÖRT YILLIK EĞİTİM YÜKSEK OKULLARI							
	1.y.y.	2.y.y.	3.y.y.	4.y.y.	5.y.y.	6.y.y.	7.y.y.	8.y.y.
Müzik I-II	-	-	2 saat	2 saat	-	-	-	-
Müzik Öğretimi	-	-	-	-	2 saat	-	-	-

1992	SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BÖLÜMLERİ							
	1.y.y.	2.y.y.	3.y.y.	4.y.y.	5.y.y.	6.y.y.	7.y.y.	8.y.y.
Müzik I-II	-	-	2 saat/kr.	2 saat/kr.	-	-	-	-
Müzik Öğretimi	-	-	-	-	2 saat/kr.	-	-	-

1998	SINIF ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALLARI							
	1.y.y.	2.y.y.	3.y.y.	4.y.y.	5.y.y.	6.y.y.	7.y.y.	8.y.y.
Müzik I-II	-	-	2 saat/kr.	2 saat/kr.	-	-	-	-
Müzik Öğretimi	-	-	-	-	3saat 4kr.	-	-	-

Tablo incelendiğinde, Darülmualim ‘den Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dallarına kadar, öğrenmen yetiştirme sürecinde açılan bütün programlarda/okullarda, en az 2 saat olmak üzere, farklı dönem ve sınıflarda müzik dersine yer verildiği görülmektedir.

Uçan (2005: 223), Türkiye’de müzik öğretmeni yetiştirmeye gereksinim duyulmasının uzun bir tarihsel süreç içinde ortaya çıktığını ifade etmiş, bu gereksinime yol açan oluşum ve gelişimlerin

1790'larda Nizam-ı Cedit hareketleriyle başladığını, 1820'lerde Vaka-i Hayriye hareketleriyle somutlaştığını, 1830'larda Tanzimat ve 1850'lerde Islahat hareketleriyle kalıcılaştığını belirtmiştir. "Türkiye'de örgün müzik eğitiminin köklü bir geçmişi vardır, ancak müzik öğretmeni yetiştirilmeye 1920'lerde başlanmıştır. Müzik öğretmeni yetiştirme süreci Cumhuriyet'in ilanından kısa bir süre sonra 1924'te Musiki Muallim Mektebi (MMM)'nin kurulup öğretime açılmasıyla başlar." (Uçan, 2005: 223). Musiki Muallim Mektebinin 1925 yılında yayınlanan talimatnamesinin birinci maddesinde "Musiki Muallim Mektebi lise ve orta mektepler ile muallim mektepleri için musiki muallimi yetiştirmek maksadı ile tesis edilmiştir" ifadesi yer almaktadır (Uçan, 1994: 196).

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) İlköğretim Kurumları Yönetmeliği (2014) ve öncesindeki bütün yönetmeliklerde, ilköğretim 1,2,3 ve 4. (bazı yönetmeliklerde 1. kademe) sınıfların Yabancı Dil ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi dışındaki bütün derslerini sınıf öğretmenlerinin yürüteceğine işaret edilmiştir. "İlkokullarda bütün derslerin sınıf öğretmenlerince okutulması esastır. Ancak Yabancı Dil ile Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri okulun kadrolu alan öğretmenlerince okutulur." (MEB: 2014). Programda birinci devre müzik derslerinin sınıf öğretmenleri, 2. devre müzik derslerinin sınıf öğretmenleri veya müzik öğretmenleri, üçüncü devre müzik derslerinin ise müzik öğretmenlerince verilmesi esas alınmıştır" (Akkaş, 2005: 18). Bu ifadelerle göre, ilköğretim 1,2,3 ve 4. sınıflardaki müzik derslerini, sınıf öğretmenlerinin yürüttüğünü söylemek (resmi olarak) mümkündür.

1.2. Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Alanına İlişkin Yeterlilikleri

İlköğretimde verilen müzik eğitimi, 'genel müzik eğitimi' kapsamında değerlendirilmektedir. "Genel müzik eğitimi, iş-meslek, okul, bölüm, kol-dal ve program türü ne olursa olsun, ayırım gözetmeksizin, her düzeyde, her aşamada, her yaşta herkese yönelik olup, sağlıklı ve dengeli bir 'insanca yaşam' için gerekli asgari-ortak genel müzik kültürünü kazandırmayı amaçlar. Genel müzik eğitimi, ilkokulda sınıf öğretmeni tarafından okutulur, gerçekleştirilir." (Uçan, 2005: 31). Bu tanım, ilköğretim 1,2,3 ve 4. sınıflardaki müzik derslerini yürütecek olan sınıf öğretmenlerini, aynı zamanda birer 'genel müzik eğitimcisi' de yapmakta, bu doğrultuda sınıf öğretmenlerine yeni sorumluluklar yüklemektedir. "Genel müzik eğitimcisi üsteleneceği/yükümleneceği görevlerin gereklerine göre yetiştirilmeyi gerektirmektedir." (Uçan, 1997: 108). Yukarıda bahsedilen gereklerden hareketle, Sınıf Öğretmenliği Bölümlerinin 2. sınıfının 1. ve 2. dönemlerinde verilen müzik/müzik eğitimi dersleri ile sınıf öğretmenlerinin genel müzik eğitimcisi olarak yetiştirilmesi hedeflenmektedir. Bu durum, aşağıda tartışılan bazı problemleri beraberinde getirmektedir.

Genel müzik eğitiminin kapsamı ve içerdiği konular (özellikle uygulama alanına yönelik pratikler) eğitimcisinde belirli bir düzeyde müzik yeteneğinin olmasını gerekli kılmaktadır. "Müzik yeteneği; müziksel işitme-ayırısama, müziksel söyleme-çalma becerilerinden bir ya da birkaçına ilişkin devrinişsel, duyuşsal ve bilişsel davranışlar bütünüdür." (Tarkan, 2006: 28). Müzik yeteneği insanda doğuştan var olduğu kabul edilen bir yetenek türüdür ve müzik yeteneğinin bir bireyde var olup olmadığı ise yapılan bazı testlerle ölçülebilmektedir. (Say, 2002: 587), yetenek ölçümünü, "bireyin müzikal kapasite ve yeteneğini ölçmeye yönelik uygulama" olarak tanımlamakta, ölçümü amacı bakımından ikiye ayırmaktadır. Bunlar 'yetenek' ve 'başarı' testleridir. Yetenek testlerinin, kişinin doğal yeteneğini ölçmek amacıyla, müzik eğitimine başlamadan ya da bu eğitimin başında uygulandığını ifade etmektedir.

Sınıf öğretmeni adayları, Sınıf Öğretmenliği Programlarına herhangi bir müziksel yetenek testine tabi tutulmadan, doğrudan YKS (YGS) puanlarıyla yerleştirilmektedir. Bu durumun bir getirisi olarak, program kapsamında açılan bir sınıf, müzik dâhil olmak üzere farklı yetenek türlerine sahip öğrencilerden oluşmaktadır. Burada ilk olarak ortaya çıkan problem, farklı yetenek türlerine sahip bu öğrencilerin, müzik eğitimcisi yetiştirme hedefleri doğrultusunda verilen müzik/müzik eğitimi derslerini zorunlu olarak almalarıyla kendini göstermektedir. Aşağıda, Erciyes Üniversitesi Eğitim

Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Programı'nda güz (SÖP205) ve bahar (SÖP212) dönemlerinde verilen müzik/müzik öğretimi derslerine yönelik ders içerikleri yer almaktadır.¹

SÖP (Sınıf Öğretmenliği Programı) 205 Müzik

Müziğin temel bileşenleri, temel müzik bilgileri, nota bilgisi, müzikte aralık kavramı, müzikte ritm kavramı, şarkı dağarcığı oluşturulması, Türkiye'de ve dünyada müzik tür ve biçimleri, geleneksel müzikten çağdaş müziğe geçiş, çalgı öğretimi, toplu çalma ve söyleme, eğitimde müziğin rolü, yaratıcılığı geliştirmede müziksel işitme.

SÖP (Sınıf Öğretmenliği Programı) 212 Müzik Öğretimi

Müzik öğretim yöntem ve teknikleri, nota öğretimi teknikleri, ritm ve melodiden yararlanarak orf çalgılarıyla çocuklar için şarkıların düzenlenmesi, çalgının şarkı öğretiminde etkili kullanımı, oyun, müzik, dans, drama ve konuşma ilişkisi, müzik-estetik ilişkisi ile müziksel beğenin geliştirilmesi, müzik dersi etkinliklerinin diğer disiplinlerle ilişkilendirilmesi, İlköğretim müzik programı ile ilgili etkinlik uygulamaları.

Ders içeriklerini incelediğimizde, her iki dönemde de teori ve uygulama alanlarına yönelik konuların olduğunu görmekteyiz. Teori bölümündeki konular (müziğin temel bileşenleri, tarihi, nota isimleri, müzik türleri ve bileşenleri vb.), alanı ne olursa olsun lisans düzeyinde her öğrencinin kavrayabileceği türde bilgilerden oluşmaktadır. Bu konulara yönelik öğretim süreçlerinde, öğrencilerde müziksel işitme yeteneği aranmayabilir. Uygulama bölümünde yer alan konular (solfej okuma, şarkı öğrenme, toplu çalma ve söyleme, ritim çalma vb.) ise teorideki bilgilerin pratiğe dönüştürüldüğü konulardır ve öğretilmesi için öğrencilerde belirli bir seviyede müzik yeteneğinin olması gereklidir.

Günümüzde, sınıf öğretmeni adaylarının çoğunluğu, uygulama bölümünde yer alan ve müzik yeteneği gerektiren birçok pratiği gerçekleştirememekte, dolayısıyla genel müzik eğitimcisi olma hedeflerine yönelik kazanımları edinememektedir. Sınıf öğretmenliği bölümlerinde müzik dersi veren eğitimciler bu durumun farkında olmakla beraber, dersleri çoğunlukla teoriye yönelik konular üzerinden yürütmekte, uygulama alanına girmemektedirler. Bu alanda ortaya çıkan ve araştırmanın odağını oluşturan daha önemli bir problem ise sınıf öğretmeni adaylarının göreve başlamalarıyla birlikte kendini göstermektedir. MEB'in ilköğretim ve ortaokullar için hazırladığı müzik öğretim programında (2018, 8-10), 1-8. sınıflar için 'Dinleme-Söyleme', 'Müziksel Algı ve Bilgilenme', 'Müziksel Yaratıcılık' ve 'Müzik Kültürü' olmak üzere dört öğrenme alanı belirlenmiş, bu alanlarda geliştirilmesi hedeflenen beceriler aşağıdaki şekilde sıralanmıştır:

1. Müziği tanıyabilme
2. Müzik - beden uyumunu sağlayabilme
3. Müziği bireysel veya toplu yapabilme
4. Müzikle toplum arasındaki bağı görebilme
5. Müzikle kültür, tarih ve estetik arasında bağ kurabilme
6. Müziği millî ve manevi değerlerle ilişkilendirebilme
7. Müziğin bir bilim dalı olarak da farklı bilimlerle ilişkisini kurabilme
8. Müziğin her insan için öğrenilebilir olduğunu anlayabilme
9. Dinleme, söyleme ve ritimsel etkinliklerle müzik yapabilme
10. Kendini müzik yoluyla ifade edebilme
11. Kültürel miras ve çeşitliliği geliştirebilme
12. Müzik teknolojilerini kullanabilme
13. Etkin müzik üreticisi olabilme

Hedeflenen beceriler arasında özellikle 9. ve 13. beceriler, çalışmanın konusu itibarıyla dikkat

¹ Bakınız <http://temeg.egitim.erciyes.edu.tr>

çekicidir. İlköğretim 1, 2, 3 ve 4. sınıflara yönelik öğrenme alanlarında da hedeflenen bu becerilerin gerçekleştirilebilmesi, aynı zamanda genel müzik eğitimcisi olarak kabul edilen sınıf öğretmenlerinin, alana (müzik) yönelik teori ve özellikle uygulama (müzik pratikleri) bilgileri ile doğrudan ilişkilidir. Konuyu, yukarıda bahsettiğimiz problemlerle ilişkilendirdiğimizde, genel müzik eğitimcisi olarak sınıf öğretmenlerinden, aslında lisans eğitiminde kendilerinin kazanamadıkları becerileri, ilköğretim öğrencilerine kazandırmalarının beklendiğini görmekteyiz. Son derece çelişkili olan bu durum, öğretme-öğrenme süreçlerini şüphesiz olumsuz etkilemekte, ilköğretimde yapılan müzik derslerinin niteliğini düşürmektedir. Bu gün, bahsettiğimiz nedenlere bağlı olarak, ilköğretimde verilen müzik dersleri ya hiç yapılamamakta, ya farklı derslerin uygulamaların yapıldığı derslere dönüşmekte, ya da okulda bulunan alan (müzik) öğretmenin desteği ile nitelsiz bir şekilde yürütülmektedir.

Ahmet Say (1993: 25), Halil Bedii Yönetken'in konuya dikkat çeken ifadelerini şu şekilde aktarmıştır: "Bizim okullarımızda müzik dersi hâlâ göstermelik bir ders halindedir. Bu derste gerçek bir müzik eğitimi ve öğretimi yapılmamakta, çocuklar başka konularla meşgul edilmektedir." Yönetkenin ifadeleri, araştırma kapsamında da tartışılan problemlerin, uzun yıllardan beri süre geldiğini destekler niteliktedir. Bu çelişkili durum, yıllar içinde akademisyenlerin de ilgisini çekmiş, genel müzik eğitimcisi olarak sınıf öğretmenlerinin alana (müzik) yönelik yeterliliklerinin, bağlı olarak da ilköğretim müzik derslerinin niteliğinin tartışıldığı birçok akademik araştırma yapılmıştır. Bu araştırmalardan son yıllarda öne çıkan bazıları aşağıda verilmiştir.

- Altun ve Uzuner (2018), "Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi" isimli makalede, sınıf öğretmenleriyle görüşmeler yaparak sınıf öğretmenlerin müzik derslerine yönelik görüşlerini tespit etmiştir.
- Özden (2017), "Sınıf Öğretmenliği Ve Okulöncesi Öğretmenliğinde Müzik Eğitimi/Öğretimi Dersi Yöntem Ve Uygulamaları: Kocaeli Üniversitesi Örneği" isimli yüksek lisans tezinde, okulöncesi öğretmenleri ve sınıf öğretmenlerinin aldıkları müzik eğitimi/öğretimi derslerinde uygulanan yöntem ve uygulamaların yeterliliğini/yetersizliğini öğrenci görüşleri üzerinden tespit etmiştir.
- Afacan ve Şentürk (2016), "Okul Öncesi ve Sınıf Eğitimi Anabilim Dallarına Yönelik Müzik Okuryazarlığı Ölçeğinin Geliştirilmesi" başlıklı makalede, sınıf eğitimi ve okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının müzik okuryazarlık düzeylerini tespit edebilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmiştir.
- Yokuş ve Avşar (2014), "Müzik Öğretmeni ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Eğitim Müziği Dağılımına İlişkin Yeterlilikleri" isimli makalede, müzik ve sınıf öğretmeni adaylarının eğitim müziği dağılımına ilişkin yeterliliklerini tespit etmiştir.
- Şeker ve Saygı (2013), "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Müzik Öğretimine İlişkin Tutumlarını Ölçmeye Yönelik Ölçek Geliştirme Çalışması" isimli makalede, sınıf öğretmenlerinin müzik öğretimiyle ilgili tutumlarını tespit etmiştir.
- Kurtaslan ve Koca (2013), "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Bona Yapma Becerilerinin Değerlendirilmesi" isimli makalede, sınıf öğretmeni adaylarının bona yapma becerilerini tespit etmiştir.
- Köşreli (2012), Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersine İlişkin Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçları Üzerine Bir İnceleme (Erzincan ili örneği) isimli yüksek lisans tezinde, sınıf öğretmenlerinin müzik dersine ilişkin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarını tespit etmiştir.
- Aslan ve Deniz (2011), "İlköğretim Mezunu Öğrencilerin Müzik Okuryazarlık Düzeyleri" isimli makalede, ilköğretim mezunu öğrencilerin müzik okuryazarlık seviyelerini tespit etmiştir.
- Çevik (2011), "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Müzik Öğretimi Özyeterlik Düzeylerinin İncelenmesi" isimli makalede, sınıf öğretmeni adaylarının müzik öğretimi özyeterlik düzeylerini cinsiyet, sınıf düzeyi ve yaş değişkenleri üzerinden tespit etmiştir.

- Hasan Arapgirlioğlu ve Betül Karagöz (2011), "Sınıf Öğretmenliğinde Müzik Eğitimi Sürecinin Durumu Ve Değerlendirilmesi" isimli makalede, Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Müzik Eğitimi sürecinde görülen genel sorunlar üzerine eğilmiş, bu sorunları öğrenci ve eğitimci gözünden tespit ederek çözüm önerilerini tartışmışlardır.

- Temiz (2010), "Sınıf Öğretmenliği Lisans Programında Yer Alan Müzik ve Müzik Öğretimi Derslerinin Yeterliliği Üzerine Öğrenci Görüşleri" isimli bildiri, sınıf öğretmenliği bölümlerinde verilen müzik dersinin öğrenci görüşleri üzerinden yeterliliğini tespit etmiştir.

- Afacan (2010), "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Çocuk Şarkılarını Bilişsel Çözümleme ve Uygulama Düzeyleri" çalışmasında öğretmen adaylarının çocuk şarkılarını bilişsel çözümleme düzeylerini belirlemeye yönelik 37 maddeden oluşan bir başarı testi geliştirmiştir.

Akademik çalışmalar incelendiğinde, neredeyse tamamında sınıf öğretmeni adaylarının-öğretmenlerinin alan (müzik) yeterliliklerinin, bağlı olarak da ilköğretimdeki müzik derslerinin niteliğinin odağa alındığını görmekteyiz. Bu durum, araştırma konusunu önemli kılan bir unsur olarak görülmektedir. Araştırmalarda, daha çok tutum ölçekleri, anketler, eğitimci-öğrenci görüşleri vs. veri toplama araçları olarak kullanılmıştır. Konuyla ilgili, alanyazında bulunan (yukarıda verilenler dahil) çalışmaların hiçbirinde, sınıf öğretmeni adaylarının-öğretmenlerinin (alan yeterliliklerini belirleme noktasında) müzik yetenekleri (müziksel işitme) doğrudan ölçülmemiştir.

1.3. Problem Durumu

Giriş bölümünde yapılan tespitlerden hareketle, bu araştırmanın problem cümlesi şu şekilde belirlenmiştir: Sınıf öğretmeni adaylarının müziksel işitme yetenekleri hangi düzeydedir?

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, Milli Eğitim Bakanlığı 2018 Müzik Öğretim Programı hedefleri odağında, sınıf öğretmeni adaylarının müziksel işitme yeteneklerinin ölçülmesi amaçlanmıştır.

1.5. Yöntem

Bu araştırma, betimsel nitelikte bir genel tarama çalışmadır. "Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2009: 79). "Tarama modeli diğer stratejilerle kıyaslandığında nispeten daha az zamanda çalışılan konuyla ilgili genelleme yapılabilecek şekilde katılımcıların belli bir zamanda, belli koşullardaki düşünce ve tutumlarını ortaya çıkarmak için kullanılan bir araştırma stratejisidir" (Öztürk, 2014: 112). "Bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan araştırmalara tarama (survey) araştırması denir." (Büyüköztürk ve diğerleri, 2014: 14). Araştırmanın çalışma grubunu Erciyes Üniversitesi Eğitimi Fakültesi Sınıf Öğretmenliği bölümü 2. sınıfta öğrenim gören 72 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın ilk aşamasında, ifade edilen amaç doğrultusunda öncelikle literatür taraması yapılmış, konuya ışık tutabilecek kaynaklara ulaşılarak sınıf öğretmenliği bölümlerinde verilen müzik dersleri tarihsel süreç içinde tartışılmıştır. Araştırmanın ikinci aşamasında, öğrencilerin müziksel işitme yeteneğinin ölçülebilmesi için bir müziksel işitme testi geliştirilmiştir. Türkiye'de, mesleki müzik eğitimi veren tüm kurumlar (Konservatuarlar, Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Bölümleri, Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümleri, Güzel Sanatlar Liseleri vb.) özel yetenek sınavlarıyla öğrenci kabul etmektedir. Özel yetenek sınavları, programların türüne göre bazı noktalarda farklılık gösterse de, müziksel işitme yeteneğinin tespit edilmesi frekansı/frekansları duyma-ayrıt etme, istenilen melodi/melodileri tekrar etme ve istenilen ritim/ritimleri tekrar etme olmak üzere genelde üç ayrı test üzerinden yürütülmektedir.

Araştırmada, yaygın olarak kullanılan bu testlere benzer bir testin (aynı zamanda

araştırmacının kendi çalıştığı kurumda özel yetenek sınavlarında uygulanan test)² kullanılması uygun görülmüştür. Müziksel işitme yeteneğinin belirlenmesine yönelik bu test, sınıf öğretmeni adaylarının, sınıf öğretmenliği programlarına herhangi bir müziksel işitme testine tabi olmadan, doğrudan YKS sınavlarıyla yerleştiriliyor olmaları durumu göz önünde bulundurularak yeniden düzenlenmiş (basitleştirilmiş), bu doğrultuda sınıf öğretmeni adayları için frekans değişimini fark edebilme (tizden pese-pestene tize doğru), frekans tekrarı (tek ses), ritim ve melodi tekrarı olmak üzere 4 kriterden oluşan bir test hazırlanmıştır. Testin geliştirilmesinde, Erciyes Üniversitesi GSF Müzik Bölümü'nde, özel yetenek sınavlarında uzun yıllardır jüri olarak görev yapan³, bu alanda uzman hocalardan destek alınmış, uzman hocaların görüşleriyle teste son hali verilmiştir.

1.5.1. Müziksel İşitme Testi İşlem Basamakları

1. Ses yüksekliğini ayırt edebilme
2. Duyduğu bir sesi aynı frekansta tekrarlayabilme
3. Duyduğu bir ritmik kalıbı aynı şekilde tekrarlayabilme
4. Duyduğu bir ezgiyi aynı frekans ve ritmik kalıpta tekrarlayabilme

1.5.1.1. Ses Yüksekliğini Ayırt Edebilme

Şekil 1. Ses yüksekliğini ayırt edebilme testi soruları

Öğrencinin 'ses yüksekliğini ayırt edebilme' yeteneğini ölçebilmek amacıyla Şekil 1. de verilen iki soru hazırlanmıştır. Testin uygulama aşamasında, öncelikle öğrenciye soruda ne istendiği açıklanmış; bu doğrultuda ard arda çalınacak iki sestene, ikincisini ilki ile karşılaştırması (frekans olarak), ardından frekans değişiminin yönünü (tize ya da pese doğru) söylemesi gerektiği ifade edilmiştir. Devamında, önce ilk ses (fa), sonrasında da ikinci ses (sol) seslendirilmiş; öğrenciye, çalınan ikinci sesin birinci sestene frekans olarak farklı olup olmadığı, farklı ise değişimin hangi yönde (daha mı tiz?-daha mı pes?) olduğu sorulmuştur.

1.5.1.2. Duyduğu Bir Sesi Aynı Frekansta Tekrarlayabilme

Şekil 2. Duyduğu sesi aynı frekansta tekrarlayabilme testi

Öğrencinin 'duyduğu bir sesi aynı frekansta tekrarlayabilme' yeteneğini ölçebilmek amacıyla Şekil 1. ifade edilen 2 soru hazırlanmıştır. Önce 1. ses piyano ile seslendirilmiş, sonra öğrenciden duyduğu bu sesi aynı frekansta tekrarlaması istenmiştir. Sonrasında 2. ses piyano ile seslendirilmiş, yine öğrenciden duyduğu bu sesi aynı frekansta tekrarlaması istenmiştir.

1.5.1.3. Duyduğu Bir Ritmik Kalıbı Aynı Şekilde Tekrarlayabilme

Şekil 3. Duyduğu bir ritmik kalıbı aynı şekilde tekrarlayabilme testi soruları

² Bakınız https://guzelsanat.erciyes.edu.tr/Giris_Sinavi

³ Araştırmacı, uzun yıllardır özenen ve mesleki müzik eğitimi verilen kurumların özel yetenek sınavlarında jüri üyesi olarak görev yapmıştır/yapmaktadır.

Öğrencinin 'duyduğu bir ritmik kalıbı aynı şekilde tekrarlayabilme' yeteneğini ölçebilmek amacıyla yukarıda ifade edilen 2 soru hazırlanmıştır. Önce 1. ritmik kalıp bir kalem yardımıyla piyano üzerine vurularak seslendirilmiş, sonra öğrenciden duyduğu bu ritmik kalıbı aynı şekilde tekrarlaması istenmiştir. Sonrasında 2. ritmik kalıp seslendirilmiş, yine öğrenciden duyduğu bu ritmik kalıbı aynı şekilde tekrarlaması istenmiştir.

1.5.1.4. Duyduğu Bir Ezgiyi Aynı Frekans Ve Ritmik Kalıpta Tekrarlayabilme

Şekil 4. Duyduğu bir ezgiyi aynı frekans ve ritmik kalıpta tekrarlayabilme testi soruları

Öğrencinin 'duyduğu bir ezgiyi aynı frekans ve ritmik kalıpta tekrarlayabilme' yeteneğini ölçebilmek amacıyla yukarıda ifade edilen 2 soru hazırlanmıştır. Ezgilerin tonu ve içerisindeki aralıklar, sınıf öğretmenliği bölümlerinde okutulan Müzik Öğretimi ders kitaplarında yer alan şarkılar göz önünde bulundurularak belirlenmiştir. Önce 1. ezgi piyano ile seslendirilmiş, sonra öğrenciden duyduğu bu ezgiyi aynı frekans ve ritmik kalıpta tekrarlaması istenmiştir. Sonrasında 2. ezgi piyano ile seslendirilmiş, yine öğrenciden duyduğu bu ezgiyi aynı frekans ve ritmik kalıpta tekrarlaması istenmiştir.

Yukarıda şekillerde ifade edilen testler, Sınıf Öğretmenliği Bölümü 2. sınıfta öğrenim gören toplam 72 öğrenciye uygulanarak, öğrencilerin müziksel işitme yeteneklerine ilişkin verilere ulaşılmıştır. Araştırmanın 3. aşamasında, elde edilen veriler çözümlenmiş, sonuçlara yönelik frekans/yüzde dağılımları tablolar ile ifade edilmiştir. Devamında işitme testinden elde edilen sonuçlarla Milli Eğitim Bakanlığı 2018 Müzik Öğretim Programı kazanımlarına yönelik etkinlikler ilişkilendirilmiş, sınıf öğretmeni adaylarının alan yeterliliklerine yönelik çıkarımlarda bulunulmuştur. Devamında araştırma raporlaştırılmıştır.

2. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, sınıf öğretmenliği bölümü 2. sınıf öğrencilerine uygulanan müziksel işitme testi ile elde edilen bulgu ve yorumlara yer verilmiştir.

2.1. Ses Yüksekliğini Ayırt Edebilme Testine İlişkin Bulgular

Tablo 2. Test sonuçlarına ilişkin dağılım

Cevaplama Durumu	Ses Yüksekliğini Ayırabilme 1		Ses Yüksekliğini Ayırabilme 2	
	F	%	F	%
Doğru	45	62,5	46	63,8
Yanlış	27	37,5	26	36,2

'Ses yüksekliğini ayırt edebilme' testi bireylerde müziksel işitme yeteneğinin olup olmadığını ölçebilmek amacıyla müziksel işitme sınavlarında en çok kullanılan ve belirleyici olduğu kabul edilen bir testtir. Mesleki müzik eğitimi veren kurumların yaptığı bütün müziksel işitme sınavlarında, öğrencinin duyduğu iki farklı ses arasında ilişki kurabilmesi; seslerin aynı ya da farklı frekanslarda olup olmadığını, dolayısıyla iki ses arasındaki frekans değişiminin yönünü (tize doğru ya da pese doğru) fark etmesi beklenmektedir.

Ses yüksekliğini ayırt edebilme testinde, öğrencilere iki soru sorulmuştur. Tablo incelendiğinde; öğrencilerin ilk soruda, iki ses arasındaki frekans değişiminin yönüyle ilgili (tize doğru) % 62,5 oranında doğru, % 37,5 oranında yanlış cevap verdikleri, 2. soruda ise, iki ses arasındaki frekans

değişiminin yönüyle ilgili (pese doğru) % 63,8 oranında doğru, % 36,2 oranında yanlış cevap verdikleri görülmektedir. Bu sonuçlara göre, öğrencilerin büyük çoğunluğunun, duyduğu iki farklı sesi birbirinden frekans olarak (tiz-pes) ayırt edebildiğini söylemek mümkündür. Yine tabloya göre, öğrencilerin bu testlerdeki başarısız olma oranları (% 37,5 ve 36,2) daha düşük görünmektedir. Araştırmanın odaklandığı problemle ilişkilendirildiğinde, düşük görünen bu oranların son derece önemli olduğu söylenilebilir. Düşük görünen bu oranlara göre, 72 kişilik bir sınıfta ortalama 26-27 kişi, iki ses arasındaki incelik kalınlık farkını ayırt edememektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı'nda (2006) öğrenme alanları 'Dinleme-Söyleme-Çalma', 'Müziksel Algı ver Bilgilenme', 'Müziksel Yaratıcılık', 'Müzik Kültürü' olarak belirlenmiştir. 2018 yılında, İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı günümüz gerekliliklerine göre yeniden ele alınmış, yukarıda sıralanan öğrenme alanları değiştirilmeden, kazanımlar ve etkinliklere yönelik yeni düzenlemeler yapılmıştır. Ses yüksekliğini ayırt edebilme testi sonuçlarından hareketle 72 kişilik bir sınıfta ortalama 26-27 öğrencinin, 'Ses yüksekliğini ayırt edebilme' becerisiyle doğrudan ilişkili olduğu düşünülen 'Dinleme-Söyleme-Çalma' öğrenme alanlarına yönelik pratikleri gerçekleştirebilmek için gerekli müziksel işitme yeteneğine sahip olmadığını söyleyebiliriz.

2.2. 'Duyduğu Bir Sesi Aynı Frekansta Tekrarlayabilme' testine ilişkin bulgular

Tablo 3. Test sonuçlarına ilişkin dağılım

Cevaplama Durumu	Duyduğu Sesi Tekrarlayabilme 1		Duyduğu Sesi Tekrarlayabilme 2	
	F	%	F	%
Doğru	13	18,1	8	11,1
Yanlış	59	82,9	64	88,8

'Duyduğu sesi aynı frekansta tekrarlayabilme' testi, bireylerde müziksel işitme yeteneğinin olup olmadığını ölçebilmek amacıyla müziksel işitme sınavlarında en çok kullanılan ve belirleyici olduğu kabul edilen bir testtir. Mesleki müzik eğitimi veren kurumların yaptığı bütün müziksel işitme sınavları, ağırlıklı olarak bu test üzerine kurulmakta ve aynı anda basılan 2, 3, bazen 4 sesin ayırt edilip aynı frekansta tekrarlanmasının istendiği uygulamalarla çeşitlendirilmektedir. Sınıf öğretmeliği öğrencilerinin seviyeleri göz önünde bulundurularak uygulanan bu test, sadece bir ses üzerinden yapılması bakımından, *duyulan bir sesin aynı frekansta tekrar edilmesi* ne yönelik olarak yapılabilecek en basit testtir.

Testte öğrencilere iki soru sorulmuştur. Tablo incelendiğinde, ilk soruda, öğrencilerin duyduğu sesi aynı frekansta tekrarlamada % 18,1 oranında başarılı, % 82,9 oranında başarısız oldukları, 2. soruda ise duyduğu sesi aynı frekansta tekrarlamada % 11,1 oranında başarılı % 88,8 oranında başarısız oldukları görülmektedir. Tabloya göre, öğrencilerin % 18,1 ve % 11,1 gibi düşük oranlarda, duyduğu bir sesi aynı frekansta tekrarlayabildiği söylenilebilir. Yine tabloya göre, öğrencilerin % 82,9 ve 88,8 oranlarda büyük çoğunluğunun, duyduğu bir sesi aynı frekansta tekrarlayamadığı söylenilebilir. Araştırmanın odaklandığı problemle ilişkilendirildiğinde, öğrencilerin testlerde % 82,9 ve 88,8 gibi yüksek oranlarda başarısız olma durumları son derece önemlidir. Bu sonuçlar, 72 kişilik bir sınıfta, ortalama 61 öğrencinin duyduğu bir sesi aynı frekansta tekrarlayamadığı anlamına gelmektedir.

'Duyduğu bir sesi aynı frekansta tekrarlayabilme' testi sonuçlarından hareketle, 72 kişilik bir sınıfta, ortalama 61 öğrencinin, 'Duyduğu bir sesi aynı frekansta tekrarlayabilme' becerisiyle doğrudan ilişkili olduğu düşünülen 'Dinleme-Söyleme-Çalma', 'Müziksel Algı ve Bilgilenme' öğrenim alanlarına yönelik pratikleri gerçekleştirebilmek için gerekli müziksel işitme yeteneğine sahip olmadığını söyleyebiliriz.

2.3. 'Duyduğu Bir Ritmik Kalıbı Aynı Şekilde Tekrarlayabilme' testine ilişkin bulgu ve yorumlar

Tablo 4. Test sonuçlarına ilişkin dağılım

Cevaplama Durumu	Duyduğu Ritmi Tekrarlayabilme 1		Duyduğu Ritmi Tekrarlayabilme 2	
	F	%	F	%
Doğru	34	47,2	53	73,7
Yanlış	38	52,8	19	26,3

Aynı zamanda, müziksel işitme yeteneğinin bir boyutu olan ve duyulan ritmik kalıbın aynen tekrarlanmasına dayanan ritmik kalıp testleri, mesleki müzik eğitimi veren kurumların yaptığı müziksel işitme sınavlarında en çok kullanılan ve müzik yeteneğinin tespitinde belirleyici olduğu kabul edilen testlerden biridir. 'Duyduğu bir ritmik kalıbı aynı şekilde tekrarlayabilme' testinde, öğrencilere iki soru sorulmuştur. Tablo incelendiğinde, ilk soruda öğrencilerin duyduğu ritmi tekrar edebilmede % 47,2 oranında başarılı, % 52,8 oranında başarısız oldukları, 2. soruda ise duyduğu ritmi tekrar edebilmede % 73,7 oranında başarılı, % 26,3 oranında başarısız oldukları görülmektedir. Tabloya göre öğrencilerin % 47,2 ve % 73,7 gibi oranlarda duyduğu bir ritmi doğru tekrar edebildiği söylenilebilir. Yine tabloya göre, öğrencilerin %52,8 ve % 26,3 oranlarda duyduğu bir ritmi doğru tekrar edemediği söylenilebilir.

Araştırmanın odaklandığı problemle ilişkilendirildiğinde, öğrencilerin testlerde, ortalama %39,5 oranla (yarıya yakın) başarısız olma durumları son derece düşündürücüdür. Bu sonuçlar, 72 kişilik bir sınıfta, ortalama 28 öğrencinin duyduğu bir ritmik kalıbı aynı şekilde tekrarlayamadığı anlamına gelmektedir. Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin seviyeleri göz önünde bulundurularak hazırlanan bu testte, sorulan ritmik kalıpların en temel ve basit ritmik kalıplar olduğunu düşündüğümüzde, öğrencilerin sayıca önemli bir bölümünde, ritmik kalıp işitme ve tekrarlama yeteneğinin yetersiz seviyede olduğu söylenilebilir.

'Duyduğu bir ritmik kalıbı aynı şekilde tekrarlayabilme' testi sonuçlarından hareketle, 72 kişilik bir sınıfta ortalama 28 öğrencinin, 'Duyduğu bir ritmik kalıbı aynı şekilde tekrarlayabilme' becerisiyle doğrudan ilişkili olduğu düşünülen, 'Dinleme-Söyleme-Çalma', 'Müziksel Algı ve Bilgilenme' ve 'Müziksel Yaratıcılık' öğrenim alanlarına yönelik pratikleri gerçekleştirebilmek için gerekli müziksel işitme yeteneğine sahip olmadığını söyleyebiliriz.

2.4. Duyduğu bir ezgiyi aynı frekans ve ritmik kalıpta tekrarlayabilme testine ilişkin bulgu ve yorumlar

Tablo 5. Test sonuçlarına ilişkin dağılım

Cevaplama Durumu	Duyduğu Ezgiyi Tekrarlayabilme 1		Duyduğu Ezgiyi Tekrarlayabilme 2	
	F	%	F	%
Doğru	6	8,3	9	12,5
Yanlış	66	91,7	63	87,5

Duyduğu bir ezgiyi aynı frekans ve ritmik kalıpta tekrarlayabilme testleri, mesleki müzik eğitimi veren kurumların yaptığı müziksel işitme sınavlarında en çok kullanılan ve belirleyici olduğu kabul edilen testlerden biridir. Testlerde, öğrencilere iki soru sorulmuştur. Tablo incelendiğinde, ilk soruda, öğrencilerin duyduğu bir ezgiyi tekrarlayabilmede % 8,3 oranında başarılı, % 91,7 oranında başarısız, 2. soruda ise duyduğu bir ezgiyi tekrarlayabilmede % 12,5 oranında başarılı, % 91,7 oranında başarısız oldukları görülmektedir. Tabloya göre öğrencilerin duyduğu bir ezgiyi % 8,3 ve % 12,5 gibi düşük oranlarda tekrar edebildikleri söylenilebilir. Yine tabloya göre öğrencilerin duyduğu bir ezgiyi %

91,7 ve % 91,7 gibi çok yüksek oranlarda tekrarlayamadıkları söylenilebilir. Araştırmanın odaklandığı problemle ilişkilendirildiğinde, öğrencilerin testlerde % 91,7 ve % 87,5 gibi yüksek oranlarda başarısız olma durumları, son derece çarpıcıdır. Bu sonuçlar, 72 kişilik bir sınıfta, ortalama 67 öğrencinin duyduğu bir ezgiyi aynı frekans ve ritmik kalıpta tekrarlayamadığı anlamına gelmektedir.

‘Duyduğu bir ezgiyi aynı frekans ve ritmik kalıpta tekrarlayabilme’ testi sonuçlarından hareketle, 72 kişilik bir sınıfta ortalama 67 öğrencinin, ‘Duyduğu bir ezgiyi aynı frekans ve ritmik kalıpta tekrarlayabilme’ becerisiyle doğrudan ilişkili olduğu düşünülen, ‘Dinleme-Söyleme-Çalma’, ‘Müziksel Algı ve Bilgilenme’ ve ‘Müziksel Yaratıcılık’ öğrenim alanlarına yönelik pratikleri gerçekleştirebilmek için gerekli müziksel işitme yeteneğine sahip olmadığını söyleyebiliriz.

SONUÇ

Sınıf öğretmenliği adaylarının müziksel işitme yeteneklerini ölçmeyi amaçlayan bu araştırma kapsamında;

✓ Adayların ‘ses yüksekliğini ayırt edebilme’ testinin ilkinden % 62,5 oranla başarılı, % 37,5 oranla başarısız oldukları, ikincisinden ise % 63,8 oranla başarılı, % 36,2 oranla başarısız oldukları tespit edilmiştir. Oranlara göre; 72 kişilik bir sınıfta ‘ses yüksekliğini ayırt edebilme’ testinden başarısız olan adayların sayısı ortalama 26 kişi olmuştur. Bu sonuçlar, ilköğretim 1. kademe müzik dersi öğretim programında (2018) yer alan öğrenim alanlarına yönelik pratikler ile ilişkilendirilmiş; 26 adayın, ‘ses yüksekliğini ayırt edebilme’ becerisi gerektiren pratiklerin gerçekleştirilmesinde (dolayısıyla ilgili kazanımlara ulaşılmasında) başarısız olacağı kanaatine ulaşılmıştır.

✓ Adayların, ‘duyduğu bir sesi aynı frekansta tekrarlayabilme’ testinin ilkinden % 18,1 oranla başarılı % 82,9 oranla başarısız oldukları, ikincisinden ise % 11,1 başarılı % 88,9 başarısız oldukları tespit edilmiştir. Oranlara göre; 72 kişilik bir sınıfta ‘duyduğu bir sesi aynı frekansta tekrarlayabilme’ testinden başarısız olan adayların sayısı ortalama 61 kişi olmuştur. Bu sonuçlar, ilköğretim 1. kademe müzik dersi öğretim programında yer alan öğrenim alanlarına yönelik pratikler ile ilişkilendirilmiş; 61 adayın, ‘duyduğu bir sesi aynı frekansta tekrarlayabilme’ becerisi gerektiren pratiklerin gerçekleştirilmesinde (dolayısıyla ilgili kazanımlara ulaşılmasında) başarısız olacağı kanaatine ulaşılmıştır.

✓ Adayların ‘duyduğu bir ritmik kalıbı aynı şekilde tekrarlayabilme’ testinin ilkinden 47,2 oranla başarılı, % 52,8 oranla başarısız, ikincisinden ise % 73,7 oranla başarılı % 26,3 oranla başarısız oldukları tespit edilmiştir. Oranlara göre; 72 kişilik bir sınıfta ‘duyduğu bir ritmik kalıbı aynı şekilde tekrarlayabilme’ testinden başarısız olan adayların sayısı ortalama 28 kişi olmuştur. Bu sonuçlar, ilköğretim 1. kademe müzik dersi öğretim programında yer alan öğrenim alanlarına yönelik pratikler ile ilişkilendirilmiş; 28 adayın, ‘duyduğu bir ritmik kalıbı aynı şekilde tekrarlayabilme’ becerisi gerektiren pratiklerin gerçekleştirilmesinde (dolayısıyla ilgili kazanımlara ulaşılmasında) başarısız olacağı kanaatine ulaşılmıştır.

✓ Adayların ‘duyduğu bir ezgiyi aynı frekans ve ritmik kalıpta tekrarlayabilme’ testinin ilkinden % 8,3 oranla başarılı, % 91,7 oranla başarısız, ikincisinden ise % 12,5 oranla başarılı % 87,5 oranla başarısız oldukları tespit edilmiştir. Oranlara göre; 72 kişilik bir sınıfta ‘duyduğu bir ezgiyi aynı frekans ve ritmik kalıpta tekrarlayabilme’ testinden başarısız olan adayların sayısı ortalama 64 kişi olmuştur. Bu sonuçlar, ilköğretim 1. kademe müzik dersi öğretim programında yer alan öğrenim alanlarına yönelik pratikler ile ilişkilendirilmiş; 64 adayın, ‘duyduğu bir ezgiyi aynı frekans ve ritmik kalıpta tekrarlayabilme’ becerisi gerektiren pratiklerin gerçekleştirilmesinde (dolayısıyla ilgili kazanımlara ulaşılmasında) başarısız olacağı kanaatine ulaşılmıştır.

Araştırma sonuçlarını ilköğretim 1. kademe müzik dersi öğretim programının (2018) öğrenme alanları, ilgili kazanımlar ve öğrenme etkinlikleri odağında değerlendirdiğimizde; sınıf

öğretmeni adaylarının bu dersleri yürütebilmek için (özellikle pratiklerde) gerekli müziksel işitme becerisine sahip olmadıklarını söyleyebiliriz. Bu durum, araştırmanın giriş bölümünde tartışılan, ilköğretim 1. kademe müzik derslerindeki nitelik sorunlarının birçoğunun kaynağı olarak görülmektedir. Araştırma sonuçları, bahsedilen sorunların çözümü için atılacak adımlara kılavuzluk edecek niteliktedir. Bu doğrultuda, ilköğretim 1. kademe müzik derslerine alan öğretmenlerinin girebilmesi için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Afacan, Ş. (2010). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Çocuk Şarkılarını Bilişsel Çözümleme ve Uygulama Düzeyleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 11(2): 89-106. İzmir.
- Afacan, Ş., Şentürk, N. (2016). Okul Öncesi Ve Sınıf Eğitimi Anabilim Dallarına Yönelik Müzik Okuryazarlığı Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*. Sayı 25, s. 228-247. Mersin.
- Akkaş, S. (2005). Müzik Öğretimi. Ankara: Anadolu Matbaacılık.
- Altun, Z. D., Uzuner, F. G. (2018). Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (3), 1416-1432. Bolu.
- Arapgirlioğlu, H., Karagöz, B. (2011). Sınıf Öğretmenliğinde Müzik Eğitimi Sürecinin Durumu ve Değerlendirilmesi. *e-Journal of New World Sciences Academy*. 6(1),183-196. Elazığ.
- Aslan, L., Deniz, J. (2011). İlköğretim Mezunu Öğrencilerin Müzik Okuryazarlık Düzeyleri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, Sayı: 34, 25-34. İstanbul.
- Büyükköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel F. (2014). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Çevik, D. B. (2011). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Müzik Öğretimi Özyeterlik Düzeylerinin İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*. Cilt 12, Sayı 1., Kırşehir.
- Karasar, N. (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kılıç, I. (2009) İlköğretim Birinci Kademe Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar. *İnönü Üniversitesi eğitim Fakültesi Dergisi*. Cilt 10. Sayı 1, s. 123-137.
- Kösreli, S. (2012). Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersine İlişkin Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçları Üzerine Bir İnceleme (Erzincan İli Örneği). Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Kurtaslan, H., Koca, Ş. (2013). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Bona Yapma Becerilerinin Değerlendirilmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*. Cilt 2, Sayı 3, s.112-116.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). 2018 İlkokul Ve Ortaokul Müzik Dersi Öğretim Programı 1-8. Sınıflar. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü. (2007). 2006 İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı 1-8. sınıflar (1. Baskı). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Özden, Ö. (2017). Sınıf Öğretmenliği Ve Okulöncesi Öğretmenliğinde Müzik Eğitimi/Öğretimi Dersi Yöntem Ve Uygulamaları: Kocaeli Üniversitesi Örneği, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Öztürk, M. (2014). Coğrafya Eğitiminde Araştırma. Ankara: Pegem Akademi Yayınları
- Say, A. (2002). Müzik Sözlüğü. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Say, A. (1993). Müzik Eğitimi. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Şaktanlı, C. (2002). Eğitim Fakülteleri İlköğretim Bölümleri Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı Son Sınıf Öğrencilerinin Lisans Programında Verilen Müzik Eğitimi Derslerine İlişkin Görüşleri,

- Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Şeker, S. S., Saygı, C. (2013). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Müzik Öğretimine İlişkin Tutumlarını Ölçmeye Yönelik Ölçek Geliştirme Çalışması. *Turkish Studies*. Sayı 8/8, s.1237-1246.
- Tarman, S. (2006). Müzik Eğitiminin Temelleri. Ankara: Müzik Eğitimi Yayınları.
- Temiz, E. (2010). "Sınıf Öğretmenliği Lisans Programında Yer Alan Müzik ve Müzik Öğretimi Derslerinin Yeterliliği Üzerine Öğrenci Görüşleri", 9. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu, 15-17 Aralık, İstanbul.
- Uçan, A. (2005). Müzik Eğitimi. Ankara: Önder Matbacılık Ltd.Şti.
- Uçan, A. (1997). Müzik Eğitimi. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A. (1994). G.Ü. GEF Müzik Eğitimi Bölümünün Açılımları ve 2000'li Yıllara Doğru Atılım Projeleri. *Filarmoni Sanat Dergisi*. Sayı 128, s. 28-31.
- Yokuş, H., Avşar, Ö. S. (2014). Müzik Öğretmeni ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Eğitim Müziği Dağılımına İlişkin Yeterlilikleri. *Sanat Eğitimi Dergisi*. Cilt 2, Sayı 1.

İnternet Kaynakları

- Erişim Tarihi: 14 Ağustos 2020, https://guzelsanat.erciyes.edu.tr/Giris_Sinavi
- Erişim Tarihi: 23 Ağustos 2019, <http://temeg.egitim.erciyes.edu.tr/sectionContent/000007>